

Temat zajęć: „Dzień z życia ucznia” – gra o tym, czego nie widać

Czas: 45–60 minut

Grupa: młodzież szkolna

Prowadzący: wychowawca

Forma: gra sytuacyjna, praca indywidualna i grupowa

Główna idea gry

Uczniowie otrzymują fikcyjną postać i przechodzą z nią przez kolejne momenty szkolnego dnia. Po drodze pojawiają się sytuacje dotyczące m.in. hałasu, zmian planu, pracy w grupie, niejasnych poleceń, odpowiedzi ustnej czy przeciążenia.

Najważniejszym elementem gry nie jest zdobywanie punktów, lecz zauważenie, że **ta sama sytuacja może być dla różnych osób zupełnie innym doświadczeniem.**

Hasło gry:

„Zanim ocenisz zachowanie – zapytaj, czego potrzebuje osoba.”

1. Przygotowanie nauczyciela

Przed zajęciami nauczyciel przygotowuje:

- karty postaci;
- karty sytuacji;
- kartę „Mój dzień” dla każdej grupy;
- tablicę lub arkusz papieru;
- długopisy/mazaki.

Karty można wydrukować i pociąć.

2. KARTY POSTACI

Każda grupa losuje jedną kartę.

KARTA POSTACI A – „Maks”

Mocne strony: szybko zauważa szczegóły, dobrze zapamiętuje informacje, lubi konkretne zadania.

Co może być trudne: nieoczekiwane zmiany, niejasne polecenia, konieczność szybkiego przełączania się między zadaniami.

Ważne: Maks nie zawsze powie, że czegoś nie rozumie.

KARTA POSTACI B – „Ola”

Mocne strony: kreatywność, wyobraźnia, duża wiedza na temat swoich zainteresowań.

Co może być trudne: hałas, wiele rozmów jednocześnie, duża liczba bodźców.

Ważne: kiedy jest przeciążona, może potrzebować chwili ciszy.

KARTA POSTACI C – „Kuba”

Mocne strony: świetnie pracuje samodzielnie, jest dokładny i konsekwentny.

Co może być trudne: praca w przypadkowo dobranych grupach, konieczność mówienia przed całą klasą.

Ważne: milczenie nie oznacza, że nie ma nic do powiedzenia.

KARTA POSTACI D – „Zosia”

Mocne strony: łatwo nawiązuje kontakty, jest energiczna i ma wiele pomysłów.

Co może być trudne: długie siedzenie bez ruchu, monotonne zadania, czekanie na swoją kolej.

Ważne: potrzebuje możliwości krótkiego ruchu lub zmiany aktywności.

KARTA POSTACI E – „Antek”

Mocne strony: dobrze analizuje problemy, zauważa zależności, lubi przewidywalność.

Co może być trudne: nagłe zmiany planów, niezapowiedziane zadania, sytuacje, których wcześniej nie znał.

Ważne: informacja „co będzie dalej” pomaga mu spokojniej funkcjonować.

3. KARTA „MÓJ DZIEŃ”

Każda grupa otrzymuje kartę z sześcioma polami:

Moment dnia	Co się wydarzyło?	Co może być trudne?	Co mogłoby pomóc?
Rano			
Pierwsza lekcja			
Przerwa			
Praca w grupie			
Sprawdzian/zadanie			
Ostatnia lekcja			

4. GRA – „DZIEŃ Z ŻYCIA UCZNIA”

RUNDA 1 – „Plan dnia”

KARTA SYTUACJI 1

Jest poniedziałek rano. Uczeń wchodzi do szkoły i dowiaduje się, że pierwsza lekcja odbędzie się w innej sali. Nikt wcześniej o tym nie powiedział.

Pytania dla grupy:

1. Co może być trudne dla Waszej postaci?
2. Jak może zareagować?
3. Co mogłoby ułatwić tę sytuację?
4. Czy nauczyciel musi znać przyczynę trudności, żeby pomóc?

RUNDA 2 – „Instrukcja”

KARTA SYTUACJI 2

Nauczyciel mówi: „Wyciągnijcie kartki, zróbcie zadanie i potem omówimy wyniki”.

Uczniowie mają rozpocząć pracę.

Zadanie:

Zaproponujcie **jedną zmianę w komunikacie nauczyciela**, która sprawiłaby, że polecenie byłoby bardziej zrozumiałe i przewidywalne.

Przykładowy kierunek:

„Najpierw wykonajcie punkt 1, następnie punkt 2. Na wykonanie zadania macie 10 minut.”

RUNDA 3 – „Za głośno”

KARTA SYTUACJI 3

Na przerwie na korytarzu jest bardzo głośno. Wszyscy rozmawiają, ktoś biegnie, dzwoni telefon, a z kilku sal dochodzą różne dźwięki.

Pytanie:

Co szkoła mogłaby zrobić, żeby stworzyć uczniom możliwość odpoczynku od nadmiaru bodźców?

Grupa musi wymyślić **minimum trzy rozwiązania**.

RUNDA 4 – „Praca zespołowa”

KARTA SYTUACJI 4

Nauczyciel mówi: „Dobierzcie się w grupy po cztery osoby”.

Kilka osób natychmiast znajduje grupę. Jedna osoba zostaje sama.

Zadanie dla grupy:

Wymyślcie **dwa inne sposoby organizowania pracy grupowej**, które nie zakładają, że każdy uczeń samodzielnie musi znaleźć sobie zespół.

RUNDA 5 – „Odpowiedź”

KARTA SYTUACJI 5

Nauczyciel zadaje pytanie i mówi: „Kto odpowie?”

Jedna z osób zna odpowiedź, ale potrzebuje chwili na zebranie myśli.

Nauczyciel po kilku sekundach wybiera kogoś innego.

Pytanie:

Jak można zmienić tę sytuację, aby dać różnym uczniom możliwość pokazania swojej wiedzy?

Grupa powinna wymyślić **co najmniej trzy możliwości**.

RUNDA 6 – „Niespodziewana zmiana”

KARTA SYTUACJI 6

Ostatnia lekcja miała być lekcją wychowania fizycznego. Nauczyciel informuje jednak, że z powodu zmiany organizacyjnej odbędzie się sprawdzian z innego przedmiotu.

Zadanie:

Wyobraźcie sobie, że możecie zaprojektować komunikat nauczyciela.

Jak powinien powiedzieć o zmianie, żeby był jak najbardziej pomocny dla uczniów?

5. KARTA „STOP – CZY KTOŚ ZAPYTAŁ?”

Po każdej rundzie nauczyciel pokazuje uczniom kartę:

Czy ktoś zapytał ucznia:

„Czego potrzebujesz?”

Jeżeli odpowiedź brzmi „nie”, grupa może zaproponować **jedno pytanie**, które można byłoby zadać uczniowi.

Przykłady:

- „Co pomogłoby Ci rozpocząć zadanie?”
- „Wolisz odpowiedzieć teraz czy potrzebujesz chwili?”
- „Czy instrukcja jest dla Ciebie jasna?”
- „Czy potrzebujesz, żebym powtórzył/powtórzyła polecenie?”
- „Co mogłoby Ci pomóc w tej sytuacji?”

6. FINAŁ – „SZKOŁA PO NASZEMU”

Po zakończeniu gry nauczyciel mówi:

„Przed chwilą każdy z Was przeżył jeden szkolny dzień. Nie widzieliśmy wszystkich trudności Waszych postaci. Właśnie o to chodzi w neuroróżnorodności – nie wszystko, z czym ktoś się mierzy, jest widoczne.”

Następnie uczniowie otrzymują zadanie:

Stwórzcie 5 zasad szkoły, która naprawdę pyta uczniów o ich potrzeby.

Przykładowe zasady:

1. **Najpierw pytamy, potem oceniamy.**
2. **Jasna instrukcja pomaga każdemu.**
3. **Można potrzebować czegoś innego niż większość.**
4. **Nie trzeba ujawniać prywatnych informacji, żeby poprosić o wsparcie.**
5. **Milczenie, ruch czy wycofanie nie zawsze oznaczają brak zaangażowania.**

7. FINAŁOWA KARTA DLA UCZNIÓW

Nauczyciel rozdaje lub wyświetla:

„Gdyby ktoś mnie zapytał...”

Dokończ anonimowo jedno zdanie:

W szkole łatwiej byłoby mi, gdyby...

Chciałbym/chciałabym, żeby nauczyciele wiedzieli, że...

Jedno pytanie, które szkoła powinna częściej zadawać, to...

Jedna rzecz, którą możemy zmienić w naszej klasie, to...

Kartki można wrzucić do pudełka lub przykleić anonimowo do plakatu kampanii.

8. PODSUMOWANIE DLA NAUCZYCIELA

Na koniec warto powiedzieć:

„Nie zawsze wiemy, dlaczego ktoś reaguje w określony sposób. Możemy jednak zapytać, czego potrzebuje. Szkoła przyjazna neuroróżnorodności nie próbuje sprawić, żeby wszyscy funkcjonowali tak samo. Tworzy przestrzeń, w której różne osoby mogą uczyć się i uczestniczyć w życiu szkoły na swój sposób.”

Pytanie kończące:

„Czy w naszej szkole uczniowie mają wystarczająco dużo okazji, żeby powiedzieć, czego potrzebują?”

To pytanie warto pozostawić bez konieczności udzielania odpowiedzi.

Materiał dodatkowy dla nauczyciela „Karta obserwatora”

Podczas gry nauczyciel może zapisywać propozycje uczniów w trzech kolumnach:

● Co już
działa?

● Co możemy
poprawić?

● O co powinniśmy zapytać
uczniów?

Dzięki temu zajęcia nie kończą się tylko rozmową. Powstaje **realna lista pomysłów uczniów**, którą wychowawca może później przekazać pedagogowi, psychologowi, dyrekcji lub wykorzystać przy planowaniu działań w klasie.

Najważniejszy komunikat całej gry:

„Nie musisz wiedzieć wszystkiego o drugim człowieku, żeby zapytać: czego potrzebujesz?”